

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG – 4110-004-01/2014
R/14/007

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	R/14/007 – Realizacja zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Strzelce Krajeńskie (w latach 2013-2014).
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze.
Kontroler	Rajmund Aszkowski, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr 91655 z dnia 26.11.2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, zwana dalej <i>Spółką</i> (ul. Gorzowska 15, 66-500 Strzelce Krajeńskie).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Władysław Dajczak, Prezes Zarządu. (dowód: akta kontroli str. 3-8, 43)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna¹

Spółka w niepełny sposób realizowała zadania w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty polegające na dostawie wody, odbiorze i oczyszczaniu ścieków komunalnych oraz utrzymaniu urządzeń sanitarnych. Na ograniczenie jej działalności wpływ miał niewystarczający majątek trwały i obrotowy.

Opracowany w 2007 r. przez Spółkę wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych nie został przedłożony do zatwierdzenia przez Radę Miejską Strzelce Krajeńskie. Część zaplanowanych zadań zostało przesuniętych do realizacji na kolejne lata lub w ogóle zrezygnowano z ich wykonania. Tymczasem, brak odpowiedniej, zwłaszcza na wsi, infrastruktury w zakresie kanalizacji może przyczynić się w dłuższej perspektywie do pogorszenia jakości wody.

Przy opracowywaniu stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków kierowano się chęcią ustalenia ich na możliwie najniższym poziomie. Przedkładana przez Spółkę i zatwierdzana przez Radę Miejską taryfa nie eliminowała subsydiowania skrośnego. W efekcie nie zapewniono samofinansowania tej działalności, czyli osiągnięcia niezbędnych przychodów gwarantujących pokrycie kosztów, co może powodować ograniczenia zakresu niezbędnych inwestycji i remontów.

Spółka posiadała zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, jednak nie było ono aktualizowane od 2002 r. W efekcie, prowadzono działalność w miejscowościach niewskazanych w zezwoleniu. Spółka nie posiadała wszystkich, wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody podziemnej, czy odprowadzanie ścieków, w następstwie czego uiszczono dodatkowo podwyższone (pięciokrotnie) opłaty

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową.

za korzystanie ze środowiska w łącznej wysokości ponad 70 tys. zł, angażując środki, które mogły być wydatkowane, m.in. na remonty.

Za przykład dobrej praktyki należy uznać opracowanie i wdrożenie przez Spółkę zasad postępowania w przypadku pogorszenia się jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie remontów i kierunków rozwoju sieci wodociągowej i kanalizacyjnej

1.1. Przygotowanie organizacyjne i finansowe do realizacji zadań

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością zostało zawiązane umową z 23 lutego 2009 r. na mocy, której dokonano połączenia Zakładu Komunalnego Sp. z o.o. z Przedsiębiorstwem Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. W dniu 1 kwietnia 2009 r. Spółka została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym KRS: 0000326968.

(dowód: akta kontroli str. 3-19)

Według stanu na 2 grudnia 2014 r.:

- wspólnikiem (100%) Spółki jest Gmina Strzelce Krajeńskie (zwana dalej: *Miasto lub Gmina*),
- wysokość kapitału zakładowego wynosi 3.601.000 zł,
- przedmiotem działalności Spółki, jest m.in.: wytwarzanie i zaopatrywanie w parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody; odprowadzanie i oczyszczanie ścieków; wykonywanie instalacji wodno-kanalizacyjnych, ciepłych, gazowych i klimatyzacyjnych; wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi.

(dowód: akta kontroli str. 3-4)

1.1.2. Na dzień 31 grudnia 2013 r. w bilansie Spółki wykazano środki trwałe o wartości 8.393.433,56 zł.

Ponadto na podstawie umów (dzierżawy, najmu, użyczenia) zawartych z miastem Strzelce Krajeńskie, Spółka korzystała z majątku²: ujęcia wody w Bronowicach; oczyszczalni ścieków w Brzozie; oczyszczalni ścieków w Strzelcach Krajeńskich; sieci wodociągowej z ujęciem i hydrofornią w Bobrówku; hydroforni z ujęciami wody i siecią wodociagową w Czyżewie, Lubiczu, Macharach; sieci kanalizacji grawitacyjno-tłocznej w Bronowicach, Sokółsku i Bobrówku; sieci kanalizacji sanitarnej w Strzelcach Klasztornych; sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej przy ul. Konopnickiej w Strzelcach Krajeńskich; sieci kanalizacyjnej Bobrówko-Tuczno; sieci wodno-kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej z kolektorem – al. Wolności w Strzelcach Krajeńskich; sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej – ul. Korczaka, ul. Herberta, ul. Norwida w Strzelcach Krajeńskich; stacji uzdatniania wody w Ogardach, Wielistawicach, Sidłowie; sieci wodno-kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej – ul. Kościuszki w Strzelcach Krajeńskich o łącznej wartości 27.863.153 zł.

Za korzystanie z wyżej wymienionych środków Spółka zapłaciła dla Miasta w 2013 r. łącznie 41.621,89 zł, w tym 23.523,80 zł³ za dzierżawę obiektu oczyszczalni ścieków wraz z wyposażeniem i urządzeniami w Strzelcach Krajeńskich.

(dowód: akta kontroli str. 221, 230, 267-269, 348-355, 606-630)

² Majątek został przekazany Spółce w 2007 r. w stanie znacznego zużycia (zdekaptalizowany).

³ W 2014 r. (do 21.11) łącznie 25.876,18 zł.

Spółka czerpie (wg stanu na dzień 31 grudnia 2014 r.) wodę z 33 studni głębinowych (17 ujęć). Łączna długość sieci wodociągowej⁴ wynosiła 156,1 km, z czego sieć w wieku ponad 70 lat stanowiła ok. 25%.

Rury azbestowo-cementowe występowały w wodociągach w 16 wsiach, a ich szacunkowa długość wynosiła 15,7 km. Azbest w wodzie nie należy do parametrów objętych pomiarami i stałym monitoringiem, co jest zgodne wymaganiami Unii Europejskiej, określonymi w dyrektywie Rady z dnia 3 listopada 1998 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁵. Światowa Organizacja Zdrowia⁶ uznaje, że wobec braku przekonujących dowodów na szkodliwość dla zdrowia azbestu zawartego w wodzie do spożycia substancja ta nie wymaga ustalenia dopuszczalnego stężenia.

Według Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gorzowie Wielkopolskim:

- nie istnieją spójne dowody na szkodliwość spożytego azbestu dla zdrowia, w związku z czym stwierdzono, że nie ma konieczności ustalania zalecanej wartości azbestu w wodzie do picia opartej na kryteriach zdrowotnych,
- głównym problemem dotyczącym przewodów azbestowo-cementowych jest szkodliwość wdychania azbestu rozpylonego przez osoby mające z nim kontakt podczas pracy (np. podczas cięcia przewodów)
- przeprowadzone przez Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne w 2013 r. kontrole (25) w zakładach wodociągowych i kanalizacyjnych nie stwierdziły nieprawidłowości.
(dowód: akta kontroli str. 78-79, 83, 356, 659-661, 663-664)

1.1.3. Podstawowe dane finansowe Spółki według stanu na 31 grudnia 2012 r. i 31 grudnia 2013 r. przedstawiały się odpowiednio:

- aktywa 11.312.603,62 zł, 9.095.422,21 zł,
- aktywa obrotowe 4.267.151,58 zł, 2.517.180,90 zł,
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach 62.573,89 zł, 43.022,75 zł,
- kapitał własny 7.650.413,26 zł, 5.800.989,24 zł,
- zysk netto (-914.759,46 zł), 293.975,98 zł,
- zobowiązania i rezerwy na zobowiązania 7.929.341,94 zł, 5.811.613,87 zł,
- kredyty i pożyczki 175.361,68 zł, 416.840,36 zł.

(dowód: akta kontroli str. 221-224)

Według szacunkowych danych Spółki, zapotrzebowanie środków na zadania inwestycyjne, modernizacyjne i remontowe na lata 2015-2017 wynosi ok. 4,4 mln złotych.

(dowód: akta kontroli str. 631)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, m.in. że w jego ocenie kapitały obrotowe Spółki są za małe w stosunku do wykonywanych zadań w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Sprawa ta jest znana jednemu wspólnikowi – Gminie. Spółka stara się unikać przekazywania przez Gminę zdekapitalizowanego majątku, na który Spółka musi ponosić znaczne środki finansowe.

(dowód: akta kontroli str. 327)

Przewodniczący Rady Nadzorczej Spółki zeznał, m.in. że w jego ocenie na Spółkę nałożono zbyt wiele zadań (przejmowanie starych zaniedbanych ujęć) w stosunku do jej możliwości. Dostrzegł konieczność zasilenia spółki środkami finansowymi.

(dowód: akta kontroli str. 334)

Skarbnik Gminy zeznał, m.in. że majątek trwały nie został przekazany, gdyż to Gmina była beneficjentem środków zewnętrznych, a z tym wiąże się zasada zachowania trwałości projektów unijnych przez okres minimum pięciu lat.

⁴ Przewody magistralne, przewody rozdzielcze, przyłącza.

⁵ Dz. U. UE. L.1998.330.32.

⁶ WHO Drinking Water Guidelines, 2004.

W przypadku np. oczyszczalni powód był związany z zasadami ustalania taryf na wodę i ścieki.

(dowód: akta kontroli str. 602)

W dniu 31 sierpnia 2013 r. Spółka reprezentowana przez Prezesa Zarządu dokonała zbycia zorganizowanej części przedsiębiorstwa⁷ za kwotę 3.500.000 zł. Zgromadzenie wspólników Spółki 11 września 2013 r. podjęło uchwałę w sprawie obniżenia kapitału zakładowego o kwotę 2.500.000 zł poprzez umorzenie udziałów. Po przeprowadzeniu procedury określonej w ustawie z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁸ i zarejestrowaniu zmiany przez Sąd, w dniu 23 grudnia 2013 r. Spółka przelała na rachunek Gminy Strzelce Krajeńskie kwotę 2.500.000 zł.

(dowód: akta kontroli str. 3-8, 17-18, 303-320, 357-374, 566-567, 642)

Przekazanie (23 grudnia 2013 r.) kwoty 2.500.000 zł dla Gminy Strzelce Krajeńskie nastąpiło w sytuacji, gdy:

- na sprzedaży (31 sierpnia 2013 r.) zorganizowanej części przedsiębiorstwa Spółka osiągnęła zysk na tej transakcji w kwocie 885.667,98 zł.
- w roku poprzednim (31 grudnia 2012 r.) Spółka wykazała stratę 914.759,46 zł,
- w dniu 13 grudnia 2013 r. Spółka zawarła aneks do umowy kredytu w rachunku bieżącym zmieniającym, m.in. okres spłaty kredytu 500.000 zł do 12 grudnia 2014 r. (saldo na dzień 31 grudnia 2013 r. – 416.840,36 zł).

W 2013 r. Spółka zamknęła zyskiem w kwocie 293.975,98 zł.

(dowód: akta kontroli str. 223-224, 234, 321-326)

Prezes Zarządu Spółki przyznał, że wypłata środków dla jedynego wspólnika była nieuzasadniona ekonomicznie z punktu widzenia Spółki. Wyjaśnił także m.in., iż wyprowadzenie ze Spółki kwoty 2,5 mln zł do budżetu Gminy nastąpiło na mocy decyzji jedynego wspólnika. Spółka została zobowiązana do ratowania budżetu Gminy w zakresie jej wskaźników. Miasto zainteresowane było pozyskaniem około 2,5 mln zł. Gdyby Spółka mogła decydować, to wspólnikowi powinna należeć się jedynie wypłata dywidendy w przypadku wypracowania przez Spółkę zysku. W 2012 r. Spółka poniosła stratę w kwocie 914 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 327)

Skarbnik Gminy zeznał, że przyczyną świadomego transferu kwoty 2,5 mln zł w 2013 r. z Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej Spółki z. o.o. do budżetu Gminy był stan wyższej konieczności. Pieniądze Miasto wykorzystano na budowę infrastruktury kanalizacyjnej (m.in. przyłączenie miejscowości Długie, Brzoza). Stąd podjęto decyzję o zmniejszeniu kapitału Spółki.

Ze sprawozdań Rb-28S wynika, że latach 2013 – 2014 Gmina wydatkowała łącznie ponad 5,8 mln zł na zadania w zakresie infrastruktury wodociągowej i sanitarnej na wsi oraz w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód.

(dowód: akta kontroli str. 601-603)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W § 6 ust. 2 umowy dzierżawy⁹ (z 2 lipca 2002 r.) obiektu oczyszczalni ścieków (w Strzelcach Krajeńskich) wraz z wyposażeniem i urządzeniami określono, iż w przypadku zatwierdzenia ceny 1 m³ ścieków przyjętych na oczyszczalnię w wysokości nie pokrywającej kosztów jej eksploatacji koszty pokrywa Wyzierżawiający. Spółka uiszczając należny czynsz z tytułu dzierżawy nie

⁷ Stanowiącą zespół składników materialnych i niematerialnych.

⁸ Dz. U. z 2013 r. poz. 1030 ze zm.

⁹ Wyzierżawiający – Miasto Strzelce Krajeńskie Spółka, Dzierżawca - Spółka.

egzekwowała realizacji umownego obowiązku pokrywania przez Miasto kosztów pomimo, że z zestawienia sprzedaży i kosztów za:

- 2013 r. wynika, że działalność w zakresie oczyszczania ścieków przyniosła stratę 97.032,36 zł,
 - okres do 1 stycznia 2014 r. do 30 września 2014 r. wynika, że działalność w zakresie oczyszczania ścieków przyniosła stratę 47.254,79 zł.
- (dowód: akta kontroli str.238, 244, 265-269, 641)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, m.in. że:

- umowa dzierżawy oczyszczalni przewiduje obowiązek pokrywania przez Miasto kosztów jej eksploatacji w przypadku ceny nie pokrywającej kosztów. Zapis nie był nigdy egzekwowany, gdyż nie było możliwości zobowiązania Miasta do pokrycia kosztów,
 - Miasto nie chciało przekazać oczyszczalni o wartości około 18,6 mln złotych, gdyż Spółka od takiej wartości majątku naliczałaby amortyzację w wysokości około 0,75 mln złotych. Taka wartość amortyzacji wpłynęłaby na podwyżkę wysokości taryfy za ścieki. Spółka zatem od ponad 12 lat dzierżawi oczyszczalnię płacąc miastu czynsz dzierżawny, ponosząc przy tym nakłady na jej utrzymanie.
- (dowód: akta kontroli str. 328, 569)

Skarbnik Gminy zeznał, m.in. że

- gdyby Miasto przekazało oczyszczalnię ścieków Spółce to znacząco wzrosły by opłaty za ścieki,
 - umowa dzierżawy oczyszczalni ścieków zawarta została kilkanaście lat temu i wymaga zmian prawnych, aby Miasto nie było zobowiązane do finansowania kosztów eksploatacji oczyszczalni w przypadku, gdy taryfa nie pokrywa kosztów.
- (dowód: akta kontroli str. 602-603)

1.2. Plany dotyczące sieci

Opis stanu faktycznego

Przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne, stosownie do postanowień art. 21 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁰ opracowało plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych w latach 2007-2017. Plan ten nie został przedłożony Burmistrzowi, a w konsekwencji nie został przedstawiony Radzie Miejskiej celem jego przyjęcia (uchwałą).

Na lata 2013 i 2014 zaplanowano wydatki w kwocie odpowiednio 3.335.000 zł i 520.000 zł, jednak w późniejszym okresie zrezygnowano z realizacji części zadań (opracowanie dokumentacji, budowa wodociągu) lub przeniesiono je do realizacji w kolejnych latach np. wymiany sieci wodociągowej zbudowanej z rur azbestowych (azbestowo-cementowych): miejscowości: Przyłęg, Tuczo, Gilów. I tak:

- przełożono z 2013 r. na 2016 r. wymianę sieci wodociągowej w Tuczo,
- przełożono z 2013 r. na 2016 r. wymianę sieci wodociągowej w Gilowie,
- zrezygnowano z opracowania dokumentacji (2013 r.) i wymiany sieci wodociągowej (2014 r.) w Buszowie,
- zrezygnowano z opracowania dokumentacji wymiany sieci wodociągowej (2014 r.) w Ogardach.

(dowód: akta kontroli str. 70-77, 328, 338, 659-660)

Spółka opracowała kilkuletni plan zadań inwestycyjnych, modernizacji i remontów na lata 2012-2014, który był załączany przez Spółkę do wniosków o zatwierdzenie taryf zaopatrzenia w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków. Według stanu na dzień 19 grudnia 2014 r. w zakresie inwestycji:

¹⁰ Dz. U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 ze zm.

- w sieć wodociągową (9 zadań¹¹) - plan ten został zrealizowany (z wyjątkiem jednego zadania zaawansowanego w 60%),
 - w sieć kanalizacyjną (12 zadań¹²) - plan ten został zrealizowany w przypadku 4 zadań, realizacja 8 zadań została przesunięta na najbliższe lata.
- (dowód: akta kontroli str. 168, 210, 375-384)

Ponadto Spółka składała materiały planistyczne do budżetu Miasta na 2013 r. i 2014 r. (pismo z 14 września 2012 r. i 16 września 2013 r.) diagnozując, m.in. potrzebę wykonania przez Miasto rozbudowy sieci:

- wodociągowej – po 5 zadań w 2013 r. i 2014 r.,
 - kanalizacyjnej – 11 zadań w 2013 r. i 7 zadań w 2014 r.,
- oraz oczyszczalni ścieków – 6 zadań w 2013 r.

(dowód: akta kontroli str. 376-379)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, m.in. że:

- plan inwestycji nie był skorelowany z planami zagospodarowania przestrzennego Gminy, gdyż brak jest w Spółce środków na jednorazowe inwestycje w zakresie wodociągów i kanalizacji,
- plan wieloletni był praktycznie nie realizowany z braku środka finansowych. Wykonywano tylko zadania najpilniejsze dla bezpieczeństwa zaopatrzenia w wodę. Nie dokonywano formalnie zmiany planu wieloletniego.

(dowód: akta kontroli str. 328, 332)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Opracowany przez Spółkę plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2007-2017 (Plan) nie został przedłożony Burmistrzowi, co stanowiło naruszenie art. 21 ust. 4 ww. ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. W konsekwencji tego zaniechania, Plan nie został sprawdzony przez Burmistrza pod względem spełniania warunków, o których mowa art. 21 ust. 3 ww. ustawy oraz nie został przedłożony Radzie Miejskiej celem uchwalenia (art. 21 ust. 5 ww. ustawy).

(dowód: akta kontroli str. 70-77, 643)

Kierownik działu komunalnego Spółki przyznał w swoich wyjaśnieniach, m.in. że opracował wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych zaraz jak został zatrudniony w Spółce. Był to plan orientacyjny, gdyż nie znał zasad finansowania i realizacji inwestycji oraz stanu i jakości sieci i urządzeń. Plan faktycznie nie był realizowany z braku środków finansowych i z tego też powodu nie był urealniony. Nie podjęto działań w celu zatwierdzenia planu i jego zmian przez Radę Miejską.

(dowód: akta kontroli str. 338)

Ocena cząstkowa

Spółka była przygotowana organizacyjnie do wykonywania zadań, jednak niewystarczające środki finansowe powodowały, że realizacja części z nich została przesunięta na kolejne lata lub też w ogóle zrezygnowano z planowanych przedsięwzięć. Spółka nie przedłożyła Burmistrzowi Miasta wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych co spowodowało, że nie został on zatwierdzony przez Radę Miejską.

¹¹ M.in. opracowanie dokumentacji budowy sieci wodociągowej.

¹² M.in. opracowanie dokumentacji oraz budowy sieci kanalizacyjnej.

2. Działania służące zapewnieniu dostaw wody przydatnej do spożycia

2.1. Wykonywanie obowiązków

Opis stanu faktycznego

2.1.1. Stosownie do art. 16 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Spółka posiadała zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze obejmującym następujące miejscowości Gminy Strzelce Krajeńskie: Bobrówko, Bronowice, Brzoza, Czyżewo, Długie, Gardzko, Lubicz, Machary, Piastowo, Sławno, Strzelce Krajeńskie, Strzelce Klasztorne, Tuczo, Żabicko. Spółka nie posiada zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla następujących miejscowości: Buszów, Gilów, Ogardy, Pielice, Przyłęg, Sidłów, Śródlesie, Wełmin, Wielistawice.

(dowód: akta kontroli str. 60-65, 70-77)

Na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Miasta i Gminy Strzelce Krajeńskie, Spółka posiada zezwolenie (z 15 maja 2008 r.), o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹³.

Wykonywanie przewozów drogowych na potrzeby własne Spółka zgłosiła Staroście Strzelecko-Drezdenkiemu uzyskując zaświadczenie (13 lutego 2012 r.), o którym mowa w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 86-91)

2.1.2. Spółka posiada uchwalony¹⁵ przez Radę Miejską w dniu 26 czerwca 2002 r. Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Dostarczanie wody lub odprowadzanie ścieków odbywało się na podstawie pisemnych umów zawartych między Spółką, a odbiorcami usług. Stosowany wzór umowy zawierał wymagania określone w art. 6 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 385-399)

2.1.3. W latach 2013-2014 (do 30 listopada 2014) Spółka wyprodukowała 1.062 tys. m³ wody, z tego:

- sprzedaż wynosiła 920 tys. m³,
- zużycie wody na potrzeby własne 53 tys. m³,
- straty wody 89 tys. m³.

Oczyszczalnie ścieków przyjęły łącznie 1.337 tys. m³ ścieków, w tym m.in.: dostarczonych wozami asenizacyjnymi - 33 tys. m³, wód przypadkowych, infiltracyjnych oraz pochodzących z opadów - 677 tys. m³.

W 2013 r. i 2014 r. odnotowano odpowiednio 12 i 5 uszkodzeń sieci. Awarie były usuwane bezzwłocznie, zaś średni koszt usunięcia jednej awarii wynosił 3.900 zł. Najczęstszą przyczyną awarii sieci wodociągowej było pęknięcie poprzeczne rury żeliwnej.

(dowód: akta kontroli str. 81-83, 502)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że:

- nie opracowano formalnego programu oszczędzania wody z powodu pilniejszych zajęć, jednakże zawsze starano się podejmować wszystkie czynności racjonalnie.

¹³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 1414 ze zm.

¹⁵ Uchwała XXX/264/2002.

Spółka przymierza się do formalnego opracowania i wdrożenia takiego programu w 2015 r.,

- w Strzelcach Krajeńskich brak jest kompleksowego rozwiązania rozdzielenia wód opadowych od kanalizacji sanitarnej. Z tego powodu wody opadowe dopływają (za małymi wyjątkami – ok. 4%) do oczyszczalni kanalizacją co powoduje prawie dwukrotne zwiększenie objętości ścieków do przerobienia przez oczyszczalnię. Jest to oczywiste marnotrawstwo zasobów (pieniędzy, prądu), ale dotychczas w Strzelcach Krajeńskich nie ma kanalizacji burzowej (poza wyjątkami). Brakuje na te wieloletnie zaniedbania środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 329, 332)

Skarbnik Gminy przyznał w swoich zeznaniach, że brak (znikome) rozdzielania kanalizacji opadowej od sanitarnej powoduje większy zrzut ścieków na oczyszczalnię i przez to zwiększają się koszty oczyszczania ścieków. Miasta nie stać na jednorazowe rozdzielanie kanalizacji opadowej od sanitarnej i jest to realizowane w miarę możliwości finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 603)

Na szczególne korzystanie z wód (na pobór wód) Spółka, stosownie do wymagań art. 122 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 37 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2011 r. Prawo wodne¹⁶:

- posiadała, pozwolenia wodnoprawne dla 9 ujęć położonych w następujących miejscowościach: Bobrówko, Bronowice, Czyżewo, Gardzko, Licheń, Lubicz, Machary, Przyłęg, Wilanów,
- nie posiadała pozwoleń wodnoprawnych dla 8 ujęć położonych w następujących miejscowościach: Brzoza (termin ważności upłynął 31.12.2010 r.), Buszów, Długie, Długie wieś, Gilów, Ogardy (termin ważności upłynął 19 lutego 2012 r.), Pielice, Sidłów, Wielisławice (termin ważności upłynął 12 lutego 2012 r.).

(dowód: akta kontroli str. 67-69, 83, 97-136)

Z ujęć położonych w miejscowościach: Brzoza, Buszów, Długie, Długie wieś, Gilów, Ogardy, Pielice, Sidłów, Wielisławice, Spółka sprzedała w latach 2013-2014 (trzy kwartały) łącznie ponad 97 tys. m³ wody, o wartości ponad 290 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 400)

Stosownie do art. 180 pkt 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹⁷, eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie ścieków do wód jest dozwolona po uzyskaniu pozwolenia. Na wprowadzanie ścieków z oczyszczalni do wód, Spółka stosownie do art. 122 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 37 pkt 2 ustawy Prawo wodne:

- posiadała pozwolenie wodnoprawne dla oczyszczania ścieków komunalnych w Strzelcach Krajeńskich.
- nie posiadała pozwolenia wodnoprawnego dla oczyszczalni w następujących miejscowościach: Brzoza (wyłączona z eksploatacji 31 lipca 2014 r.), Długie (wyłączona z eksploatacji 1 października 2014 r.).

(dowód: akta kontroli str. 67-69, 82, 92-96, 401-429)

2.1.4. Stosownie do pozwolenia wodnoprawnego oczyszczalnia ścieków komunalnych w Strzelcach Krajeńskich odprowadzała oczyszczone ścieki (z dopuszczalnymi¹⁸ wartościami zanieczyszczeń) do Kanału Młynówka. W 2013 r. i 2014 r. wystąpiło łącznie 9 dni z ponadnormatywnym przepływem średniodobowym

¹⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 145 ze zm.

¹⁷ Dz. U. z 2013 r., poz. 1232 ze zm.

¹⁸ Laboratorium wykonujące pomiary posiadało Certyfikat Akredytacji Laboratorium Badawczego wydane przez Polskie Centrum Akredytacji.

dla ścieków dopływających oraz 12 dni dla ścieków odpływających. Wynikało to, m.in. ze zwiększonej ilości dopływających ścieków¹⁹.

Poletka osadowe były niezadaszone, a osad częściowo składowany był na nieutwardzonym podłożu. Oczyszczalnia nie posiadała urządzeń wagowych do kontroli wytwarzanych osadów ściekowych, co powodowało, że masa wywożonych osadów była określana szacunkowo.

(dowód: akta kontroli str. 92-96, 284-285, 287-296, 343-344, 430-437)

Przed zagospodarowaniem osadów Spółka, stosownie do:

- § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 lipca 2010 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych²⁰ zlecała każdorazowo wykonanie badania gruntów,
- art. 96 ust. 8 i ust. 9 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach²¹, powiadamiała wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o zamiarze przekazania osadów do zagospodarowania rolniczego (uprawa roślin na biopaliwa).

(dowód: akta kontroli str. 438-462)

Oczyszczalnia posiadała opracowaną w czerwcu 2002 r. Instrukcję obsługi oczyszczalni ścieków w Strzelcach Krajeńskich. Jednak nie była ona aktualizowana, pomimo dokonywanych zmian technologicznych (m.in. montaż stacji higienizacji osadów).

(dowód: akta kontroli str. 285, 287-296)

2.1.5. Spółka realizowała obowiązki wynikające z art. 24 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, tj. opracowywania i przedkładania taryf na wodę i ścieki. I tak:

- w dniu 18 stycznia 2013 r. złożono wniosek o zatwierdzenie taryfy na okres 1 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r.,
- w dniu 20 stycznia 2014 r. złożono wniosek o zatwierdzenie taryfy na okres 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r.

Taryfy nie gwarantowały uzyskiwania niezbędnych przychodów.

Zgodnie z zasadami rachunkowości, w taryfach nie zostały ujęta amortyzacja (ok. 1,15 mln zł) od środków trwałych obcych (Miasta) - o wartości 27,8 mln zł, będących w użytkowaniu Spółki.

Zatwierdzone²² przez Radę Miejską taryfy przedstawiały się następująco:

cena (netto) od 1 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r. za:

- dostarczoną wodę 2,97 zł za m³,
- odprowadzone ścieki 5,41 zł za m³,

cena (netto) od 1 kwietnia 2014 r. do 31 marca 2015 r. za:

- dostarczoną wodę 3,07 zł za m³,
- odprowadzone ścieki 5,56 zł za m³.

Zatwierdzana taryfa była na poziomie niższym od przeciętnego (2014-2015) dla:

- miast w województwie lubuskim: 3,55 zł za m³ (woda); 5,92 za m³ (ścieki),
- gmin w Polsce: 3,68 zł za m³ (woda); 6,30 zł za m³ ścieki.

(dowód: akta kontroli str. 147, 193, 238, 244, 250-264, 349-351, 569, 632-637)

2.1.6. Spółka:

- nie wystąpiła w przypadku żadnego z 18 ujęć wody o ustanowienie strefy ochrony pośredniej (art. 51 pkt 1 oraz art. 52 ust. 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne),

¹⁹ Miasto (poza wyjątkami) nie posiada rozdzielenia kanalizacji opadowej i sanitarnej.

²⁰ Dz. U. Nr 137, poz. 924.

²¹ Dz. U. z 2013 r. poz. 21 ze zm.

²² M.in. uchwała Rady Miejskiej: nr XXXV/281/13 z 7.02.2013 r., XLIX/378/14 z 28.03.2014 r.

- nie realizowała obowiązków nałożonych pozwoleniami wodnoprawnymi w zakresie: prowadzenia ksiąg eksploatacji studni oraz dokonywania pomiaru zwierciadła wody w studniach dwa razy do roku.

W przypadku 3 z 4 ujęć poddanych oględzinom w toku kontroli NIK, stwierdzono brak tablic zawierających informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

Na wypadek pogorszenia się jakości wody w zakresie parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, w Spółce został opracowany (styczeń 2013 r.) i wdrożony zakładowy plan działania, zawierający, m.in. opis: działań zarządzania kryzysowego, działań interwencyjnych, optymalizacji wykorzystania posiadanych sił i środków, współdziałania pracowników.

(dowód: akta kontroli str. 66,102,108,112, 121, 127, 129, 134, 272, 345-347, 463-480)

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, zgodnie z zatwierdzonymi rocznymi harmonogramami badań przeprowadzał kontrolę ujęć, hydroforni, stacji uzdatniania wody. Częstotliwość badań wody uzależniona była od wielkości produkcji wody oraz jej jakości. W ramach kontroli jakości wody prowadzony był monitoring kontrolny (sprawdzenie podstawowych parametrów jakościowych wody) i monitoring przeglądowy (sprawdzenie wielu parametrów fizykochemicznych).

W 2013 r. przeprowadzono łącznie 118 badań wody²³. Ze względu na obecność bakterii grupy coli²⁴ w pięciu przypadkach zakwestionowana została jakość wody pochodzącej z wodociągów w miejscowościach:

- Wielisławice: 15 maja – warunkowa przydatność, 20 września – brak przydatności,
- Machary: 23 sierpnia – warunkowa przydatność,
- Gardzko: 30 sierpnia – warunkowa przydatność,
- Brzoza: 21 października – brak przydatności.

Łączny czas podczas, którego woda posiadała nieodpowiednie parametry wynosił 87 dni.

W 2014 r. przeprowadzono łącznie 122 badania wody. Ze względu na obecność bakterii grupy coli w pięciu przypadkach zakwestionowana została jakość wody pochodzącej z wodociągów w miejscowościach:

- Gilów: 28 marca, 8 września – warunkowa przydatność,
- Gardzko: 1 września, 10 października – warunkowa przydatność,
- Wilanów: 5 listopada – brak przydatności.

Łączny czas podczas, którego woda posiadała nieodpowiednie parametry wynosił 70 dni.

Spółka każdorazowo informowała (ogłoszenia i wiadomości sms) mieszkańców o warunkowej przydatności oraz zabezpieczała wodę do celów konsumpcyjnych.

W każdym z ww. przypadków zakwestionowane próbki wody nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 marca 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi²⁵.

(dowód: akta kontroli str. 270-273, 502-564)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że obecność bakterii coli wynikała z braku skanalizowania miejscowości oraz łamania przez mieszkańców zasad dotyczących, m.in. wywozu nieczystości płynnych. Niezapewnienie odpowiedniej jakości wody wynikało z zapóźnienia w realizacji infrastruktury kanalizacyjnej oraz czynnika ludzkiego.

(dowód: akta kontroli str. 332)

²³ Próbki wody były protokolarnie pobierane przez kontrolujących.

²⁴ Mogą powodować głównie zakażenia jelitowe i biegunkę. Wykorzystywanie zanieczyszczonej wody do picia lub przygotowywania posiłków, może stanowić potencjalne zagrożenie dla zdrowia i życia osób.

²⁵ Dz. U. Nr 61, poz. 417 ze zm.

Kontrola NIK wykazała, iż przykładowo dla posesji (nie posiadającej kanalizacji tylko zagłębienie bezodpływowe, którego pokrywa znajdowała się kilkanaście metrów od ujęcia wody w Gilowie), zużycie wody na cele komunalne wynosiło w okresie od 1 kwietnia 2013 r. do 21 marca 2014 r. 227 m³, zaś wywóz nieczystości płynnych kształtował się na poziomie 38 m³.

(dowód: akta kontroli str. 565)

2.1.7 Spółka terminowo i prawidłowo realizowała obowiązki sprawozdawcze w zakresie, o którym mowa w:

- art. 286 ust. 1 ustawy Prawo ochrony środowiska, tj. sporządzania i składania zbiorczych informacji o zakresie korzystania ze środowiska oraz wysokości należnych opłat (za 2013 r.),
- art. 90 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, tj. sporządzania i składania kwartalnych sprawozdań przez podmiot prowadzący działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych (za cztery kwartały 2013 r. i trzy kwartały 2014 r.),
- art. 98 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁶, tj. sporządzania i składania rocznych sprawozdań o udzielonych zamówieniach publicznych (w 2012 r. i w 2013 r.).

(dowód: akta kontroli str. 405-427, 481-488)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Stosownie do art. 494 § 2 ustawy Kodeks spółek handlowych na Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. przeszły uprawnienia i obowiązki wynikające z zezwolenia²⁷ wydanego przez Zarząd Miejski w Strzelcach Krajeńskich w dniu 22 lipca 2002 r. (BiRG-7033-18/2002) dla Zakładu Komunalnego Sp. z o.o., tj. na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków.

W zezwoleniu określono, m.in. obszar działalności obejmujący następujące miejscowości Gminy Strzelce Krajeńskie: Bobrówko, Bronowice, Brzoza, Czyżewo, Długie, Gardzko, Lubicz, Machary, Piastowo, Sławno, Strzelce Krajeńskie, Strzelce Klasztorne, Tuczno, Żabicko, ustalając, że przedmiot działalności będzie wykonywany za pomocą urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych będących w posiadaniu usługodawcy w dniu wydania zezwolenia i wybudowanych przez usługodawcę po uzyskaniu zezwolenia, w oparciu o wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych, zgodnie z kierunkami rozwoju gminy (...)

(dowód: akta kontroli str. 60-63, 648)

Spółka, mimo obowiązku wynikającego z art. 16 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, nie posiadała zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków dla następujących miejscowości: Buszów, Gilów, Ogardy, Pielice, Przylęg, Sidłów, Śródlesie, Wełmin, Wielisławice. Nie zostały one również wybudowane przez Spółkę w ramach wieloletnich planów rozwoju i modernizacji.

(dowód: akta kontroli str. 60, 64-65, 70-77)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, m.in. że: w związku z rozszerzeniem działalności na całą Gminę nie występowało o wydanie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Przejęcie infrastruktury

²⁶ Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.

²⁷ Określone w art. 16 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

nastąpiło bez odpowiednich środków finansowych. Spółka była przekonana, że robi prawidłowo, bo nikt z Urzędu Miasta nie poinformował o takiej konieczności.

(dowód: akta kontroli str. 328-329, 606-630)

Z ujęć położonych w miejscowościach: Buszów, Gilów, Ogardy, Pielice, Przyłęg, Sidłów, Wielisławice, Spółka sprzedała w latach 2013-2014 (trzy kwartały) łącznie ponad 77,9 tys. m³ wody, o wartości ponad 230 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 400)

2) W latach 2013-2014 Spółka nie posiadała wymaganego, art. 122 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 37 pkt 1 ustawy Prawo wodne, pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód - na pobór wód w ujęciach w następujących miejscowościach: Brzoza (termin ważności upłynął 31 grudnia 2010 r.), Buszów, Długie, Długie wieś, Gilów, Ogardy (termin ważności upłynął 19 lutego 2012 r.), Pielice, Sidłów, Wielisławice (termin ważności upłynął 12 lutego 2012 r.).

(dowód: akta kontroli str. 67-69, 648-649)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, m.in. że: braki pozwoleń wodnoprawnych wynikają z tragicznego stanu przejętych ujęć wody, braku wymaganej dokumentacji i zezwoleń. Aby uzyskać pozwolenia należy, m.in. opracować dokumentację techniczną ujęcia, dokumentację hydrogeologiczną studni. Spółka nie posiada środków na jednorazowe załatwienie wszelkich formalności.

Spółka corocznie zgłaszała do Miasta zapotrzebowanie o zabezpieczenie środków finansowych.

(dowód: akta kontroli str. 329, 376-379, 606-630)

Z ujęć położonych w miejscowościach: Brzoza, Buszów, Długie, Długie wieś, Gilów, Ogardy, Pielice, Sidłów, Wielisławice, Spółka sprzedała w latach 2013-2014 (trzy kwartały) łącznie ponad 97 tys. m³ wody, o wartości ponad 290 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 400)

Podwyższone opłaty²⁸ za korzystanie ze środowiska (pobór wody), w związku z brakiem pozwoleń wodnoprawnych wynosiły:

- 2013 r. – 25.548,65 zł (z ogółu 70.617,00 zł),

- 2014 r. – 23.516,35 zł (z ogółu 71.021,72 zł).

(dowód: akta kontroli str. 403-404, 410, 578-579, 658)

3) Spółka nie posiadała wymaganego, art. 122 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 37 pkt 2 ustawy Prawo wodne, pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód, tj. na wprowadzanie ścieków z oczyszczalni do wód w następujących miejscowościach: Brzoza (wyłączona z eksploatacji 31 lipca 2014 r.), Długie (wyłączona z eksploatacji 1 października 2014 r.) Pozwolenie takie było również wymagane art. 180 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

(dowód: akta kontroli str. 67-69, 82, 649)

Wielkość odprowadzanych ścieków w 2013 r. i I półroczu 2014 r. przedstawia się odpowiednio:

- Długie: 8.941 m³, 1.379 m³,

- Brzoza: 9.767 m³, 4.766 m³,

o łącznej szacunkowej²⁹ wartości przychodów 145 tys. zł.

Za I półrocze 2014 r. parametry oczyszczonych ścieków z oczyszczalni w Długiem wyniosły: BZT5³⁰ – 240 mg/m³, ChZT³¹ – 421 mg/m³, zawiesiny 160,0 mg/m³ przy dopuszczalnych (określonych wówczas obowiązującym rozporządzeniem Ministra

²⁸ Art. 292 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

²⁹ Biorąc pod uwagę ceny za odprowadzanie ścieków.

³⁰ Biochemiczne zapotrzebowanie tlenu.

³¹ Chemiczne zapotrzebowanie tlenu.

Środowiska z 24 lipca 2006 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego³²) parametrach: BZT5 do 40 mg/m³, ChZT do 150 mg/m³, zawiesiny 50 mg/m³.

(dowód: akta kontroli str. 250-264, 401-429)

Kierownik działu komunalnego Spółki, odnośnie oczyszczalni w Długiem przyznał w swoich wyjaśnieniach, że oczyszczalnia nie posiadała zezwolenia wodnoprawnego, gdyż nie spełniała wymogów jakościowych oraz lokalizacyjnych. Wyjaśnił także, że jakość wody oczyszczonej w zakresie niektórych parametrów była w przedziale średniej wielkości dla ścieków nieoczyszczonych.

(dowód: akta kontroli str. 338)

Prezes Zarządu Spółki przyznał w swoich wyjaśnieniach m.in., że brak uzyskania odpowiednich zezwoleń wynikał z tragicznego stanu przejętych oczyszczalni oraz braku wymaganej dokumentacji. Przykładowo oczyszczalnia w miejscowości Długie nie otrzymałaby zezwolenia – bo nie spełniała warunków zarówno w zakresie oczyszczania ścieków jak i miejsca zrzutu ścieków. Spółka posiadała wiedzę, że trwają prace w mieście nad przyłączeniem ich do kanalizacji miejskiej.

(dowód: akta kontroli str. 329, 376-379)

W związku z brakiem pozwoleń wodnoprawnych Spółka uiszczala podwyższone opłaty³³ za korzystanie ze środowiska (ścieki), które wynosiły:

- 2013 r. – 16.880 zł (z ogółu 32.894,68 zł),

- 2014 r. – 9.125,25 zł (z ogółu 25.687,78 zł).

(dowód: akta kontroli str. 401-402, 406, 593, 657)

4) Sposób dokonywania pomiarów wagi osadów ściekowych nie gwarantował uzyskania dokładnych wyników. Oczyszczalnia ścieków w Strzelcach Krajeńskich nie posiadała urządzeń wagowych do kontroli wytwarzanych osadów ściekowych. Rozliczanie osadów odbywało się w następującej formule: iloczyn ilości osadów podobnie napełnianego środka transportu i wagi netto osadu na środku transportu (ważenia dokonywanego okresowo poza obiektem oczyszczalni). Masa wywożonych osadów była określana szacunkowo i nie zapewniała precyzyjnego dozowania ich na gruntach.

(dowód: akta kontroli str. 284, 650)

Kierownik oczyszczalni Spółki przyznała w swoich wyjaśnieniach, że nie ważono każdorazowo osadów komunalnych przy zastosowaniu przyrządów pomiarowych, o których mowa w art. 8 ustawy Prawo o miarach. Wynikało to z tego, w jej ocenie, iż obiorca przyjeżdżał tym samym środkiem transportu. Zawsze tak samo zapełniano go osadami. Kiedyś taki załadowany zestaw został już zważony, a zatem szacunkowa waga osadów nie powinna ulec zmianie. Przyznała, że zdarzał się różny stopień wilgotności osadów, co mogło wpływać na wagę. Zadeklarowała, iż zaplanowano już zakup wagi, którą można byłoby ważyć, m.in. transportowane osady.

(dowód: akta kontroli str. 341)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że nie ważono każdorazowo wywożonych osadów, gdyż oczyszczalnia ścieków nie posiada wagi do ważenia osadów, z powodu braku środków na tego typu inwestycje. Spółka podjęła decyzję, o konieczności jej zakupu przy najbliższych inwestycjach modernizacyjnych.

Spółka zgłaszała do Miasta wniosek³⁴ o zabezpieczenie środków w budżecie Gminy na zakupy inwestycyjne.

(dowód: akta kontroli str. 331, 376-384)

³² Dz. U. Nr 137, poz. 984 ze zm.

³³ Art. 292 pkt 2 ustawy Prawo ochrony środowiska.

³⁴ M.in. pismo z 14 września 2012 r. i 16 września 2013 r.

5) Pomimo dokonywanych zmian technologicznych (m.in. montaż stacji higienizacji osadów), opracowana w czerwcu 2002 r. Instrukcja obsługi oczyszczalni ścieków w Strzelcach Krajeńskich nie była aktualizowana. Obowiązek posiadania instrukcji eksploatacji całej oczyszczalni wraz ze schematem technologicznym wynika, z § 18 pkt 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 1 października 1993 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w oczyszczalniach ścieków³⁵.

(dowód: akta kontroli str. 285, 287-296, 650)

Kierownik oczyszczalni Spółki wyjaśniła, że powyższe wynikało z jej przeoczenia.

(dowód: akta kontroli str. 331, 341)

6) Stosownie do art. 96 ust. 5 ustawy o odpadach (określającej środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania) zakazuje się nawadniania komunalnych osadów ściekowych poddanych uprzednio procesowi osuszenia.

Tymczasem, poletka osadowe w oczyszczalni ścieków w Strzelcach Krajeńskich, jak wykazała kontrola NIK, były niezadaszone i osad częściowo składowany był na nieutwardzonym podłożu. Brak zadaszania, a tym samym narażenie osadów na działanie warunków atmosferycznych, może prowadzić do naruszenia zakazu nawadniania osadów poddanych uprzednio procesowi osuszenia, nawet jeśli nie jest to działanie celowe.

(dowód: akta kontroli str. 285, 287-296, 343-344, 650-651)

Kierownik oczyszczalni Spółki wyjaśniła, m.in. że osad wytworzony w oczyszczalni magazynowano na nieutwardzonym i niezadaszonym podłożu ponieważ przejęto poletka zdekapitalizowane tzn. w kiepskim stanie nie gwarantującym należytej ochrony środowiska. Teraz planuje się zrealizowanie inwestycji, która rozwiąże problemy.

(dowód: akta kontroli str. 342)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że brak środków finansowych powoduje, że w pierwszym rzędzie realizuje się inne inwestycje, dlatego osad ściekowy wytworzony w oczyszczalni składowano na niezadaszonym i częściowo nieutwardzonym podłożu. Prezes podjął decyzję o modernizacji poletek osadowych, które nie posiadają drenażu do wód odciekowych. Trwa etap projektowania inwestycji.

(dowód: akta kontroli str. 331-332)

7) Stosownie do § 3 pkt 1 lit. a i lit. c rozporządzenia Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 r. w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków³⁶ na Spółkę został nałożony obowiązek opracowania taryfy na zbiorowe zaopatrzenia w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków w sposób zapewniający uzyskanie niezbędnych przychodów oraz eliminowania subsydiowania skrośnego³⁷.

Opracowane przez Spółkę, a następnie zatwierdzone taryfy nie gwarantowały uzyskiwanie niezbędnych przychodów oraz nie zapewniały eliminowania subsydiowania skrośnego. I tak, z zestawienia sprzedaży i kosztów za 2013 r. wynika, że działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków

³⁵ Dz. U. Nr 96, poz. 438.

³⁶ Dz. U. Nr 127, poz. 886.

³⁷ Subsydiowanie skrośne - pokrywanie kosztów dotyczących jednego rodzaju prowadzonej przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne działalności gospodarczej lub jednej z grup taryfowych odbiorców usług przychodami pochodzącymi z innego rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej lub od innej taryfowej grupy odbiorców.

przyniosła stratę odpowiednio 98.473,44 zł i 97.032,36 zł. Z zestawienia sprzedaży i kosztów od 1 stycznia 2014 r. do 30 września 2014 r. wynika, że działalność w zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków przyniosła odpowiednio zysk 15.219,48 zł i stratę 47.254,79 zł. Ww. straty były pokrywane z zysku osiąganego z innej prowadzonej przez Spółkę działalności³⁸.

(dowód: akta kontroli str. 147, 193, 238, 244, 579, 651)

Prezes Zarządu Spółki w swoich wyjaśnieniach przyznał, m.in. że:

- wnioski taryfowe składano zgodnie z sugestiami Miasta i zwyczajem z czasów poprzednich. Wnioski taryfowe były dla Miasta niesprawdzalne, gdyż wniosek taryfowy na okres od 1 kwietnia 2013 r. do 31 marca 2014 r. był sporządzony w oparciu o wskaźniki ekonomiczne za okres od 1 grudnia 2011 r. do 30 października 2012 r., a załączono bilans za 2011 r. (1 stycznia 2011 r. do 31 grudnia 2011 r.),
- w 2013, a dla ścieków w 2014 r. taryfy nie pokrywały kosztów działalności - widać to z wielkości straty na tej działalności oraz z niewielkich nakładów na modernizację sieci. Żądano przedstawiania taryf, w których ceny nie mogły wzrosnąć więcej niż wskazywany przez współnika procent i tylko takie wnioski taryfowe można było składać do Miasta – stąd strata na tej działalności. Wnioski taryfowe przedstawiały matematycznie poprawne wyliczenia jednak parametry były tak dobierane, aby końcowy rezultat spełniał oczekiwania Miasta. Miasto kierowało się problemem społecznym – biedą odbiorców,
- następstwem przedkładania do Miasta taryf, które nie gwarantowały pokrywania kosztów działalności niektórych usług było subsydiowanie skróśne polegające na finansowaniu przez sferę zaopatrzenia w wodę sfery odprowadzania i oczyszczania ścieków (2014 r.) lub też finansowaniu działalności zaopatrzenia w wodę i odprowadzania i oczyszczania ścieków przez inne rodzaje działalności (2013 r.). Problem ten był znany, m.in. Radzie Nadzorczej,
- przy konstruowaniu taryf opierano się o wskaźniki ekonomiczne. Jednakże, aby wynik matematycznych obliczeń dostosować do oczekiwań Miasta, zwiększano, np. zakładaną przyszłą sprzedaż wody. Przyjęcie wielkości sprzedaży (m^3) było istotne dla kalkulacji. Niezbędne przychody, obliczało się jako iloraz planowanych kosztów i planowanej wysokości sprzedaży w m^3 . Tak zrobiono w 2013 r. W styczniu 2013 r. w wniosku taryfowym celowo podano wyższą sprzedaż, aby spowodować, że cena 1 m^3 była niższa (czyli zgodnie z oczekiwaniami Miasta). Nie było przyczyn, dla których w Gminie mogłoby wzrosnąć zużycie wody tak jak wykazywała Spółka, gdyż spadek sprzedaży wody jest od lat znaczny. Oczywiście faktyczna sprzedaż była niższa od zakładanej przez Spółkę, czyli zgodna z wieloletnią tendencją. W 2013 r., po zadeklarowaniu przez Skarbnika Gminy zabezpieczenia w budżecie środków na zakup wapna do higienizacji osadów oraz poprzez obniżenie planowanej marży zysku (do symbolicznego minimum), taryfa na ścieki została skorygowana z 10% planowanego wzrostu do 6,08%.

(dowód: akta kontroli str. 206, 327-328, 371, 638)

Skarbnik Gminy zeznał, że:

- przed sporządzaniem taryf wskazywano Prezesowi Spółki dopuszczalny, akceptowalny przez Miasto poziom cen w taryfach. Kierowano się (Burmistrz, Rada Miejska) dobrem mieszkańców, aby oni jak najmniej płacili za wodę i ścieki. Nie można było dopłacać do taryf, bo Gmina nie jest bogata, a mieszkańcy liczą każdy grosz. Zdecydował tutaj czynnik społeczny,
- Gmina jako regulator taryf była w mało zręcznej sytuacji. Najlepiej byłoby, aby funkcja regulatora została powierzona zewnętrznie. Z jednej strony Gmina jest właścicielem (100%) udziałów w Spółce, z drugiej strony Gmina została

³⁸ Dodatni wynik Spółce przynosiła, m.in. działalność w zakresie: oczyszczania miasta, cmentarnictwa, targowiska.

zobowiązana przez ustawodawcę do zatwierdzania cen na wodę i ścieki. System prawa nie służy weryfikacji cen. Weryfikacja jest utrudniona, a czasami niemożliwa. Wnioski taryfowe sprawdzano, czy zawierają wymagane elementy i czy wysokość proponowanych opłat jest do zaakceptowania. Weryfikacji kosztów pod względem ich celowości ich ponoszenia nie dokonywano.

(dowód: akta kontroli str. 602-603)

Z zeznań Przewodniczącego Rady Nadzorczej Spółki wynika, że składane wnioski o zatwierdzenie taryf nie gwarantowały uzyskiwanie niezbędnych przychodów na pokrycie kosztów. W głównej mierze o wysokości taryfy decydowały oczekiwania społeczne (bezrobocie, niskie zarobki mieszkańców).

(dowód: akta kontroli str. 335)

8) Spółka nie realizowała obowiązków nałożonych pozwoleniami wodnoprawnymi w zakresie: prowadzenia ksiąg eksploatacji studni oraz dokonywania pomiaru zwierciadła wody w studniach dwa razy do roku dla: ujęcia Bronowice, ujęcia Czyżewo, ujęcia Licheń, ujęcie Machary, ujęcie Ogardy, ujęcie Przyłęg, ujęcie Wielisławice.

(dowód: akta kontroli str. 66, 102, 108, 112, 121, 127, 129, 134, 652)

Kierownik działu komunalnego Spółki wyjaśnił, m.in. że:

- nie prowadzono dotychczas ksiąg ujęcia oraz studni, o których mowa w zezwoleniach wodnoprawnych. Przejęte obiekty ich nie posiadały. Dział komunalny nie ma sił i środków na ich odtworzenie, czy bieżące prowadzenie,
- nie dokonywano pomiaru zwierciadła wody dwa razy do roku, gdyż posiadano kilkanaście ujęć rozproszonych i oddalonych od siebie na terenie Gminy i było to niemożliwe z przyczyn organizacyjnych.

(dowód: akta kontroli str. 338-339)

Z wyjaśnień Prezesa Zarządu Spółki wynika m.in., że Spółka posiadała kilkanaście ujęć rozproszonych i oddalonych od siebie na terenie Gminy. Niskie taryfy powodowały niepokrywanie kosztów wytworzenia wody, a przy braku zasobów finansowych przekładało się to na niewystarczającą obsadę kadrową Spółki i uniemożliwiało realizowanie wszystkich zadań.

(dowód: akta kontroli str. 329-330)

9) Art. 51 pkt 1 ustawy Prawo wodne stanowi, że w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych, mogą być ustanawiane: strefy ochronne ujęć wody. Art. 52 ust. 3 ww. ustawy dopuszcza ustanowienie strefy ochronnej³⁹ obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, jeżeli, m.in., zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody.

W latach 2013-2014 wystąpiło 10 przypadków zakwestionowania (przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Drezdenku) jakości wody pochodzącej z wodociągów: Wielisławice (2 przypadki), Machary, Gardzko (3 przypadki), Brzoza, Gilów (2 przypadki), Wilanów.

Przyczyną braku przydatności lub warunkowej przydatności wody była każdorazowo obecność bakterii grupy coli, w pobieranej w ujęciach wodzie. Dokonane w toku kontroli NIK oględziny 4 ujęć wykazały, m.in. że kilkanaście metrów od strefy ochrony bezpośredniej (5 metrowej) ujęcia wody w Gilowie znajduje się pokrywa bezodpływowego zbiornika na nieczystości (szambo).

³⁹ Strefę ochronną ujęcia wody, zwaną dalej "strefą ochronną", stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody.

Strefę ochronną dzieli się na teren ochrony: bezpośredniej i pośredniej (art. 52 ust. 1 i ust. 2 cyt. ustawy).

Spółka⁴⁰ nie wystąpiła w przypadku żadnego z ujęć wody, dla których stwierdzono przypadki zakwestionowania jakości wody, o ustanowienie strefy ochrony pośredniej (art. 58 ust. 1 ustawy Prawo wodne).

(dowód: akta kontroli str. 66, 272, 652-653)

Kierownik działu komunalnego Spółki wyjaśnił, m.in. że: nie wystąpiono o ustanowienie należytych stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć z powodu braku środków finansowych. Przyznał, że im większa strefa, tym następowałoby zwiększenie bezpieczeństwa produkcji wody o dobrych parametrach jakościowych.

(dowód: akta kontroli str. 339)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że w związku z olbrzymimi niedoborami środków finansowych Spółka nie jest w stanie opracować dokumentacji dla ustanowienia stref ochrony pośredniej ujęć. Skomplikowana sytuacja własnościowa ujęć i nieruchomości powoduje i tak duże trudności w wyznaczaniu bezpośredniej strefy ochrony.

(dowód: akta kontroli str. 329)

10) Art. 53 ust. 3 ustawy Prawo wodne nakłada obowiązek, aby teren ochrony bezpośredniej ujęcia ogrodzić, a na ogrodzeniu należy umieścić tablice zawierające informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych. Sposób oznakowania został określony w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody⁴¹.

W toku oględzin 4 ujęć stwierdzono, że na ogrodzeniach 3 z nich (Machary, Wielisławice, Licheń) brak było (w dniu 11 grudnia 2014 r.) wymaganych tablic.

(dowód: akta kontroli str. 345-347, 653)

Kierownik działu komunalnego Spółki wyjaśnił, że: w Wielisławicach, Macharach i w Licheniu brak było tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody „zakaz wstępu” z powodu natłoku zadań i braku czasu na ich oznaczenie. Zobowiązał się równocześnie do ich zamontowania.

(dowód: akta kontroli str. 339)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że brak tablic informacyjnych wynikał z niedociągnięcia pracownika.

(dowód: akta kontroli str. 332)

W toku kontroli NIK, wymagane tablice zamontowane na ogrodzeniach.

(dowód: akta kontroli str. 604-605)

2.2. Udzielanie zamówień

Opis stanu
faktycznego

W 2013 r. w zakresie usług wodociągowo-kanalizacyjnych Spółka przyjęła do ewidencji środków trwałych nabyte lub wytworzone środki trwałe o łącznej wartości 621.178,30 zł. Największą wartościowo inwestycją sieciową była sieć wodno-kanalizacyjna przy ulicy Lipowej w Strzelcach Krajeńskich (98.453,96 zł). W wyniku analizy wydatków w zakresie rozliczenia nakładów na ww. sieć wodno-kanalizacyjną ustalono, że:

- nie wymagały one (inwestycja wykonywana w trybie gospodarczym) zastosowania przepisów określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych,
- poniesienie wydatków objętych dwoma fakturami (o wartości: 9.225 zł i 6.765 zł) nie zostało poprzedzone i udokumentowane w sposób określony w § 5 Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Strzelcach Krajeńskich.

(dowód: akta kontroli str. 297-298)

⁴⁰ Stosownie do art. 9 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo wodne, jako właściciel rozumiany jest, m.in. prowadzący instalację w rozumieniu art. 3 pkt 6 lit b ustawy Prawo ochrony środowiska.

⁴¹ Dz. U. Nr 136, poz. 1457 ze zm.

Spośród poniesionych przez Spółkę wydatków w łącznej kwocie 246.204,77 zł na wywóz oraz zagospodarowanie osadów ściekowych:

- 178.095,92 zł dotyczyło umowy z 5 listopada 2010 r., która nie została zawarta z zachowaniem zasad określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych,
- 68.108,85 zł dotyczyło umowy z 3 września 2013 r., która została zawarta z zachowaniem zasad określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych, po przeprowadzeniu przetargu nieograniczonego. Przedmiot zamówienia został wykonany zgodnie z umową, a zawarte postanowienia zabezpieczały interes zamawiającego.

(dowód: akta kontroli str. 279-283, 489-491, 496-501)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Stosownie do art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo zamówień publicznych, Spółka powinna zawierać umowy, których przedmiotem są m.in. usługi, dostawy na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych. Tymczasem analiza wydatków w łącznej kwocie 246.204,77 zł wykazała, że Spółka ponosiła od 5 listopada 2010 r. do 31 sierpnia 2013 r. wydatki w łącznej kwocie 178.095,92 zł, które były konsekwencją realizacji umowy zawartej bez zachowania zasad określonych w przepisach ww. ustawy. Umowa została zawarta 5 listopada 2010 r.⁴² (została wypowiedziana ze skutkiem rozwiązującym na dzień 31 sierpnia 2013 r.) i dotyczyła wywozu (z terenu oczyszczalni) oraz zagospodarowania (na odpowiednich zasadach) przez Gospodarstwo Rolne osadów ściekowych.

(dowód: akta kontroli str. 279-283, 489-491, 654)

Kierownik oczyszczalni Spółki wyjaśniła, że przedkładając do podpisu umowę na odbiór osadów komunalnych nie wiedziała, że taka umowa winna zostać zawarta z zastosowaniem przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 341)

Prezes Zarządu Spółki wyjaśnił, że ponosząc do września 2013 r. wydatki na realizację umowy na odbiór osadów ściekowych z oczyszczalni ścieków nie wiedział, że umowa zawarta bez zastosowania ustawy Prawo zamówień publicznych. Bezzwłocznie, gdy dowiedział się o tym, umowa została wypowiedziana.

(dowód: akta kontroli str. 331)

2) Stosownie do Zarządzenia nr 15 Prezesa Zarządu Spółki z dnia 15 grudnia 2009 r. w sprawie Regulaminu udzielania zamówień publicznych w Przedsiębiorstwie Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o. w Strzelcach Krajeńskich, w Spółce uregulowano zasady udzielania zamówień publicznych na dostawy, roboty budowlane i usługi, w sprawach zamówień m.in.: o wartości 1.000 euro do 5.000 euro. I tak w § 5 ww. zarządzenia określono, w szczególności, że:

- procedurę udzielenia zamówienia o wartości od 1.000 euro do 5.000 euro rozpoczyna zaakceptowana przez kierownika działu notatka z przeprowadzonego rozpoznania rynku,
- w przypadku zamówień na roboty budowlane zawiera się umowę w formie pisemnej,
- do faktury za realizację zamówienia należy dołączyć notatkę oraz umowę.

(dowód: akta kontroli str. 48-59, 655)

Analiza dokumentacji finansowej dotyczącej nakładów w kwocie 98.453,96 zł na sieć wodno-kanalizacyjną na ul. Lipowej w Strzelcach Krajeńskich (nie

⁴² Na czas nieokreślony.

wymagających zastosowania przepisów określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych) wykazała, że poniesienie wydatków objętych dwoma fakturami:
- nr 66/2013 na kwotę 9.225 zł za wykonanie utwardzenia drogi gruntowej,
- nr 5/12/2013 na kwotę 6.765 zł za pełnienie funkcji kierownika budowy,
nie zostało poprzedzone i udokumentowane (brak notatki i pisemnej umowy) w sposób określony w § 5 ww. zarządzenia.

(dowód: akta kontroli str. 297-299)

Jak wyjaśnił Kierownik działu komunalnego Spółki, wynikało to z jego przeoczenia.

(dowód: akta kontroli str. 27-42, 45, 332, 340)

2.3. Nadzór oraz współpraca z innymi organami

Opis stanu
faktycznego

2.3.1. Bezpośredni nadzór nad działalnością Spółki sprawowała Rada Nadzorcza, a formalne ramy tego nadzoru zostały określone w ustawie Kodeks spółek handlowych oraz Regulaminie Rady Nadzorczej⁴³. Rada Nadzorcza została powołana przez zgromadzenie wspólników⁴⁴. Według stanu na 2 grudnia 2014 Rada Nadzorcza składała się z 4 członków.

Ze sprawozdań Rady Nadzorczej za okres od 21 czerwca 2012 r. do 17 czerwca 2013 r. i od 18 czerwca 2013 r. do 16 czerwca 2014 r. wynika, m.in.:

- odbyła 16 posiedzeń,
- zajmowała się: omawianiem wyników ekonomicznych Spółki, oceną pracy i działalności poszczególnych działów, taryfami i cennikami za usługi wykonywane przez Spółkę, przyjmowaniem i zatwierdzaniem planów działalności.

Rada nie dokonywała ocen, określonych w 219 § 3 ustawy Kodeks spółek handlowych.

(dowód: akta kontroli str. 3-8, 20-23, 357-374)

2.3.2. Spółka nie prowadziła kontroli, o której mowa w art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 66)

2.3.3. Zalecenia pokontrolne sformułowane przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Drezdenku w zakresie jakości wody były realizowane, m.in. przez poinformowanie konsumentów o braku przydatności wody, prowadzenie działań naprawczych, prowadzenie ciągłej dezynfekcji wody.

(dowód: akta kontroli str. 504-564)

2.3.4. W Spółce nie była przeprowadzana przez Burmistrza Strzelec Krajeńskich kontrola w zakresie zgodności wykonywanej działalności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego z udzielonym zezwoleniem – art. 18e ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków.

(dowód: akta kontroli str. 573)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Rada Nadzorcza nie dokonywała w 2013 r. i 2014 r. w formie uchwały⁴⁵, ocen przedkładanych:

⁴³ Uchwała nr 2/2009 Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z 21.05.2009 r.

⁴⁴ W spółkach z jednoosobowym udziałem gminy wszystkie uprawnienia przysługujące zgromadzeniu wspólników wypełnia jednoosobowo burmistrz.

⁴⁵ Rada Nadzorcza w dniu 10.06.2013 r. zapoznała się z opinią i raportem biegłego za 2012 r., zaś w dniu 28.04.2014 r. pozytywnie zaopiniowała sprawozdanie finansowe za 2013 r., bez badania ich w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym.

- sprawozdań zarządu z działalności Spółki oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy, w zakresie ich zgodności z księgami i dokumentami, jak i ze stanem faktycznym,
 - wniosków zarządu dotyczących podziału zysku albo pokrycia straty, a także składania zgromadzeniu wspólników corocznego pisemnego sprawozdania z wyników tej oceny.
- Obowiązek dokonywania takich ocen wynikał z art. 219 § 3 ustawy Kodeks spółek handlowych.

(dowód: akta kontroli str. 357-374, 656)

Przewodniczący Rady Nadzorczej Spółki zeznał, m.in. że: wynikało to z błędnego wieloletniego zwyczaju. A dotychczas wspólnik nie zgłaszał w tej materii problemów i każdorazowo akceptował sprawozdanie Rady.

(dowód: akta kontroli str. 335-336)

2) W art. 9 ust. 3 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków nałożono na Spółkę obowiązek prowadzenia regularnej kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych i ścieków przemysłowych oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Spółka nie prowadziła takich kontroli.

(dowód: akta kontroli str. 66, 656)

Kierownik działu komunalnego oraz Prezes Zarządu Spółki wyjaśnili, że przyczyną nie przeprowadzania kontroli był brak sygnałów o nieprawidłowościach oraz znaczny koszt badań.

(dowód: akta kontroli str. 332, 339)

Ocena cząstkowa

Spółka podejmowała działania zmierzające do zapewnienia dostaw wody przydatnej do spożycia. Jednak przy korzystaniu z zasobów naturalnych nie posiadano wszystkich, wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na pobór wody podziemnej, czy odprowadzanie ścieków. Część działalności wykonywano w miejscowościach niewskazanych w zezwoleniu na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Przy opracowywaniu stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, rachunek ekonomiczny częściowo ustępował oczekiwaniom, aby ceny były ustalone na możliwie najniższym poziomie. W efekcie nie zapewniono samofinansowania tej działalności, czyli osiągnięcia niezbędnych przychodów gwarantujących pokrycie kosztów. To z kolei przekładało się na nieprawidłową realizację części zadań.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁴⁶, wnosi o:

1. Wystąpienie o zezwolenie na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków w zakresie obszaru prowadzonej działalności dotychczas nieobjętego zezwoleniem.
2. Złożenie wniosków o wydanie niezbędnych pozwoleń wodnoprawnych.
3. Zagwarantowanie wypełnianie obowiązków wynikających z pozwoleń wodnoprawnych.

⁴⁶ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 ze zm.

4. Opracowywanie taryf zapewniających uzyskanie niezbędnych dochodów oraz eliminację subsydiowania skrośnego.
5. Opracowanie i przedłożenie Burmistrzowi planu wieloletniego rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i urządzeń kanalizacyjnych.
6. Zapewnienie odpowiedniej ochrony strefy ujęć wody, aby możliwa była nieprzerwana dostawa wody odpowiadającej wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.
7. Prowadzenie regularnej kontroli ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych i ścieków przemysłowych oraz kontroli przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych.
8. Skuteczne zabezpieczenie komunalnych osadów ściekowych poddanych uprzednio procesowi osuszania przed niekorzystnym wpływem czynników zewnętrznych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 60 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 3 lutego 2015 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Rajmund Aszkowski
doradca ekonomiczny

Dyrektor
Zbysław Dobrowolski

.....
podpis

.....
podpis